

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

Vzdělávací oblast: Český jazyk a literatura, ročník 6.
Vyučovací předmět: Literární výchova

Průběžně:

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas, zapamatuje si z něj podstatná fakta, vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku
- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává, dokáže pracovat s textem: najde hlavní myšlenku, určí námět, charakterizuje hlavní postavy, posoudí jejich jednání a vzájemný vztah
- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je, zpracuje stručný záznam o přečtené knize a prezentuje ho spolužákům jako mluvní cvičení nebo referát; záznam zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku, řekne, jak na něj vyslechnutá/přečtená ukázka působí, jaký v něm vyvolala dojem, pokusí se vyslovit vlastní názor na přečtenou knihu
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma, přednese a volně reprodukuje text, vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma
- naučí se recitovat několik básní nebo úryvků z prózy vhodných pro svůj věk
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá jednoduché literární pojmy, rozhodne, zda uvedená ukázka je poezie, nebo próza, rozhodne, zda uvedená ukázka je poezie, nebo próza
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů, rozhodne, jakého typu je úryvek - umělecký (poezie, komiks, pohádka), - neumělecký (naučný text, návod k použití)
- podle možností navštěvuje různé kulturní akce, zapojuje se do kulturních akcí pořádaných školou, obcí

Poznámka: Užité zkratky u tematických okruhů – MPV – mezipředmětové vztahy, PT – průřezová témata

I. Tematický okruh: Zase ve škole

Očekávané výstupy:

- zopakuje si, co už ví o literatuře a dozví se nové informace: pojmy – poezie; próza, prozaik, literární žánry – báje, bajka, pohádka, pověst, povídka, příběh, román; drama; verš, rým; básně lyrické, epické, lyricko-epické; pojem přísloví, lidová pranostika, životní moudrost, ponaučení
- Vojtěch Steklač – základní informace

MPV – dějepis, zeměpis

PT – komunikace, pozitivní vztah k ostatním; tolerance, rovnocennost všech etnických skupin lidí

II. Tematický okruh: Nekonečný vesmír

Očekávané výstupy:

- zopakuje si pojem naučná literatura, naučná literatura pro děti, práce s fakty, využití v jiných předmětech, v životě
- seznámí se s pojmem básnické pojmenování (obrazné pojmenování) – pojem metafora, zosobnění (personifikace), přirovnání; umí tyto pojmy jednoduše vysvětlit, vyhledává je v básních
- František Nepil – základní informace

MPV – zeměpis, informační a komunikační technologie, fyzika, dějepis

PT – vztah k životnímu prostředí

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

III. Tematický okruh: UFO mezi námi?

Očekávané výstupy:

- seznámí se s pojmem vědecko-fantastická literatura (science fiction – zkr. sci-fi) a jejím průkopníkem – Jules Verne, s českými autory žánru sci-fi: Karel Čapek, Josef Nesvadba, Ondřej Neff
- seznámí se s pojmem UFO, mimozemšťané - fakta a fikce, knihy, filmy s touto tematikou
- uvede knihy žánru sci-fi, která zná z vlastní četby, hovoří o shlédnutých filmech

MPV – fyzika, zeměpis, cizí jazyk (angličtina)

PT – mediální výchova

IV. Tematický okruh: Svět před miliony let

Očekávané výstupy:

- zopakuje si, co je to vyprávění, pracuje s osnovou, rozpozná zápletku
- hovoří o vzniku vesmíru a Země – témata: stvoření podle Bible, vědecké teorie, vznik a vývoj života na Zemi, pojem evoluce, osobnost Charlese Darwina, vesmírné galaxie
- hovoří o lidských vlastnostech, kladných i záporných, o jejich vlivu na postoje člověka v různých životních situacích
- zopakuje si žánr sci-fi ve spojení s historií Země
- hovoří o literatuře, filmech a výtvarných dílech z období druhohor
- Zdeněk Burian – základní informace

MPV – zeměpis, dějepis, angličtina, informační a komunikační technologie, výtvarná výchova

PT – mediální výchova (posouzení věrohodnosti novinového článku)

V. Tematický okruh: Naši prapředci

Očekávané výstupy:

- pracuje s básní – vyhledává rýmy, vysvětluje význam slov; pojem synonymum, obsah básně
- pracuje se znalostmi z dějepisů – lovci mamutů, doba bronzová, první písmo
- seznamuje se s pojmem šamanský rituál, převypráví část obsahu formou popisu
- na základě četby vysvětlí pojmy z textu, diskutuje
- pracuje s internetem a odbornými publikacemi – vyhledává informace
- seznamuje se s pojmem román, dějová linie, postavy; seznamuje se s dělením románu podle tématu (historický, dobrodružný, vědecko-fantastický, cestopisný, životopisný apod.)
- seznamuje se s pojmem ironie, chápe význam slova a užití
- vymýšlí rýmy, případně krátkou báseň na dané téma (pravěk, život pravěkých lidí)
- Eduard Štorch – základní informace

MPV – dějepis, zeměpis, výtvarná výchova, informační a komunikační technologie

PT – vcítění se do života pravěkých lidí

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

VI. Tematický okruh: Pohádky má každý rád

Očekávané výstupy:

- zopakuje si a dále prohloubí znalosti k pojmu pohádka – lidová, moderní (autorská), nadpřirozené bytosti
- seznámí se s pojmem a významem slova nonsens, nonsensová poezie
- hovoří o způsobech trávení volného času s rodinou
- hovoří o negativním vlivu reklamy na život člověka, diskutuje se spolužáky

MPV – občanská výchova, přírodopis, informační a komunikační technologie

PT – mediální výchova (reklama)

VII. Tematický okruh: Vánoční, silvestrovské a jiné zimní radování

Očekávané výstupy:

- opakuje a procvičuje znalosti a dovednosti – práce s textem, opakování pojmů (např. metafora, zosobnění, přirovnání, nadsázka; rýmy, dějové a lyrické prostředky básně; přísloví, přirovnání)
- opakuje si, jaké svátky v prosinci slavíme
- opakuje si vznik a význam Vánoc, jmenuje vánoční zvyky a tradice, lidové pranostiky
- vyhledává informace – oslavy vánočních svátků v sousedních zemích

MPV - občanská výchova, zeměpis, informační a komunikační technologie, cizí jazyk

PT – tradice Vánoc

VIII. Tematický okruh: A je tu civilizace

Očekávané výstupy

- opakuje si z dějepisu pojmy starověká civilizace, písmo, pyramidy, mumie, balzamování, věštění, seznamuje se s pojmy hieroglyf, piktogram
- dozví se o způsobu života ve starověkém Egyptě
- pracuje s informacemi, které vyhledá – zajímavosti o pyramidách, archeologie – čeští egyptologové a jejich úspěchy
- Vojtěch Zamarovský – základní informace

MPV – dějepís, výtvarná výchova, informační a komunikační technologie

PT – první starověké civilizace

IX. Tematický okruh: Máme rádi zvířata

Očekávané výstupy:

- na základě vlastní četby a četby ukázek z čítanky hovoří o literatuře se zvířecí tematikou
- diskutuje o vlastnostech lidí a zvířat, rozebírá přísloví a lidová rčení o zvířatech
- hovoří o vývoji jazyka – zastaralé pojmy
- Karel Čapek – základní informace
- Jaroslav Hašek – základní informace

MPV – přírodopis, občanská výchova, výtvarná výchova

PT – osobnostní a sociální výchova, výchova v evropských a globálních souvislostech

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

X. Tematický okruh: Svět kluků a holek

Očekávané výstupy:

- seznámí se s pojmem povídka, pointa; umí vysvětlit obsah pojmu povídka a význam slova pointa – na základě ukázky z literatury, jmenuje naše nejznámější autory (Jan Neruda, Karel Čapek)
- chápe význam zkratky IQ
- Jaroslav Foglar – základní informace
- MPV – dějepis, zeměpis, občanská výchova

PT – důležitost kamarádství, navazování přátelství

XI. Tematický okruh: Ve starověkém Řecku

Očekávané výstupy:

- seznámí se s pojmem epos, umí pojem charakterizovat, zná názvy nejznámějších eposů: řecké - Ilias a Odyssea, sumerský – O Gilgamešovi, zná jméno Homér – ví, kdo to byl
- seznámí se s pojmy báje (mýtus) a mytologie, umí pojmy charakterizovat
- zopakuje si znalosti z dějepisu – starověké civilizace: Řecko, Řím, pracuje s dějepisným atlasem
- vysvětlí pojem legenda
- pracuje se slovníkem spisovné češtiny
- pokusí se na základě četby úryvku ve dvojici se spolužákem předvést práci komentátorů historických událostí ve starověké Tróji
- seznámí se s bájemi z knihy Eduarda Petišky
- na základě četby vysvětlí pojem bajka a charakterizuje její základní znaky
- ví, kdo to byl Ezop, zná jména českých autorů bajek – Karel Čapek, Jiří Žáček, Ivan Olbracht
- rozlišuje pojmy báje - bajka
- dozví se, co to bylo Osvobozené divadlo a kdo byli jeho hlavní představitelé
- Eduard Petiška – základní informace
- Jiří Voskovec, Jan Werich – základní informace

MPV – dějepis, zeměpis, občanská výchova, informační a komunikační technologie

PT – kořeny civilizace v Evropě

XII. Tematický okruh: Žijí s námi

Očekávané výstupy:

- umí vysvětlit pojem národnostní menšina, ví, co znamená pojem rasová nesnášenlivost, zná základní lidská práva
- dozví se zajímavostmi ze života některých národnostních menšin - Židů, Romů
- zná pojem rasismus a ví, čím je nebezpečný, umí uvést příklady z historie – např. holocaust za II. světové války, přiměřeně věku je seznámen se současnou situací života národnostních menšin v zemích Evropy

MPV – občanská výchova, dějepis, zeměpis, informační a komunikační technologie

PT – židovské a romské tradice, kultura

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

XIII. Tematický okruh: Mikrokosmos aneb hmyz a nehmyz

Očekávané výstupy:

- zná a chápe význam odborné literatury, přiměřeně věku s ní umí pracovat
- umí charakterizovat pojmy humor a nadsázka
- pomocí ukázky vysvětlí, v čem spočívá vtip literárního díla (např. básně)
- Jiří Suchý – základní informace

MPV – přírodopis

PT – environmentální výchova

XIV. Tematický okruh: Chvilé tajemna a napětí

Očekávané výstupy:

- pomocí ukázky vysvětlí pojem pověst, vysvětlí rozdíl mezi pověstí a pohádkou, na základě četby rozlišuje pověsti místní a historické
- seznámí se s některými pověstmi z díla Aloise Jiráska Staré pověsti české, vypravuje jejich obsah

MPV – dějepis, zeměpis, informační a komunikační technologie

PT – poznávání rodného kraje z pověstí

XV. Tematický okruh: Ve starověkém Římě

Očekávané výstupy“

- zopakuje si znalosti z dějepisu – starověký Řím, Julius César, otrok a otroctví
- dozví se zajímavosti z tohoto období
- na základě četby umí vysvětlit pojmy z tohoto období - aréna, gladiátor, katakomby, první křesťané
- z ukázky vyvodí specifické znaky komiksu

MPV – dějepis, zeměpis, občanská výchova, informační a komunikační technologie

PT – osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, myšlení v evropských a globálních souvislostech

XVI. Tematický okruh: Déšť, blesk a hrom

Očekávané výstupy:

- zopakuje si pojmy rytmus a rým v básni, pracuje s těmito pojmy - vytleskávání, skandování
- pracuje s básní – vybírá verše a výrazy dle zadání, na základě ukázky vymýšlí básnická přirovnání
- chápe pojem citát, přiměřeným způsobem vysvětlí obsah citátu
- umí pojmenovat základní lidské vlastnosti
- zopakuje si pojem lidová pranostika, lidové rčení
- na základě četby a znalostí z jiných předmětů vysvětlí, co je to bouřka
- rozpozná v ukázce co je skutečné a co neskutečné

MPV – přírodopis, výtvarná výchova, občanská výchova, informační a komunikační technologie

PT – přírodní jevy

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

XVII. Tematický okruh: Prázdniny jsou za dveřmi

Očekávané výstupy:

- pracuje s textem – procvičuje získané znalosti a dovednost – např. vyhledávání dle zadání, rozvíjení příběhu, vysvětlení pojmů, sumarizace poznámek, charakteristika postav, vlastní názor, diskuse, práce s internetem a další literaturou, sestavení osnovy úryvku, recitace
- na konkrétní básni ukáže, co je to sloka, verš, rým; dokáže popsat rozdíl mezi lyrickou a epickou básní, vyhledává v básních umělecké básnické prostředky
- přinese svoji nejoblíbenější knihu a představí ji spolužákům, plánuje četbu na prázdniny

MPV – zeměpis, přírodopis, občanská výchova, informační a komunikační technologie

PT - osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, myšlení v evropských a globálních souvislostech

Vyučovacím předmětem Český jazyk a literatura prolínají **průřezová témata**:

- **Osobnostní a sociální výchova** - vztah osobnostní a sociální výchovy ke vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je založen na samotném faktu komunikační podstaty jazyka s tím, že se zaměřuje na každodenní verbální komunikaci jako klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace a rozšiřuje specifické aplikace jazyka o sociální dovednosti.
- **Výchova demokratického občana** - průřezové téma má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** - průřezové téma představuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním. Podstatnou součástí evropské dimenze je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.
- Významnou oblastí pro realizaci tohoto tématu se stává vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace. Český jazyk je nejen nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací a prezentace postojů a názorů, ale má také významnou propedeutickou funkci při osvojování dalších jazyků, které jsou klíčem k bezprostřednímu dorozumění a poznávání kultury jiných národů.
- **Multikulturní výchova** – průřezové téma v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty.
- **Environmentální výchova** - vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání

Čítanka pro 6. ročník – očekávané výstupy, mezipředmětové vztahy, průřezová témata

Nová škola – DUHA s.r.o., Franzova 66, 614 00 Brno
☎ 548 221 247, www.novaskolabrno.cz, e-mail: info@novaskolabrno.cz

společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

- **Mediální výchova** - průřezové téma v základním vzdělávání nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což vyžaduje stále větší schopnost zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec.

Vyučovací předmět Český jazyk a literatury je **spjat s dalšími vyučovacími předměty:**

- **Dějepis** – období vývoje a rozvoje lidské společnosti
- **Zeměpis** – Evropa, svět, světadíly, vesmír
- **Přírodopis** – rostliny a živočichové (naučná literatura, beletrie, poezie)
- **Občanská výchova** – vztahy mezi lidmi, vývoj lidské civilizace, historické a současné státní útvary
- **Výtvarná výchova** – písmo a jeho význam, výtvarná díla, výtvarníci, knižní ilustrace
- **Hudební výchova** – píseň jako prostředek komunikace, lidová slovesnost
- **Informační a komunikační technologie** – práce s PC, internetem
- **Fyzika** – vzájemné působení těles, gravitace, přírodní síly